

Asia: VN/8329/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumislain korvaukset (61-62 §)

Laskennallisen korvauksen enimmäiskeston lyhentämisellä tavoitellaan esityksen mukaan ilmeisesti ennen kaikkea säästöjä, mutta leikkaaminen on lyhytnäköistä. Todennäköisesti kotoutumista edistävien toimien kustannukset siirtyvät aiempaa suuremmalta osin kunnille, tai sitten pidempään tukea tarvitsevat, joita on enemmän tyypillisesti kansainvälistä suojelua saaneiden usein haavoittuvassa asemassa olevien joukossa, vain siirtyvät kunnissa muiden kuin kotoutumiseen erikoistuneiden palveluiden piiriin, mikä ei toimien tehokkuutta ajatellen ole hyvä vaihtoehto. Vielä huonompi vaihtoehto on, että kotoutumisen onnistumiseksi pidempää tukea tarvitsevat jäävät ilman sitä, jolloin kotoutumisen viivästyminen tai estyminen tulee pidemmän päälle yhteiskunnalle hyvin kohdistettuja, yksilöllisiin tarpeisiin perustuvia kotoutumispalveluita paljon kalliimmaksi, erityisesti huomioiden vielä esimerkiksi syrjäytymisen ylisukupolviset vaikutukset.

Maksu käyttämättä jääneen tapaamisen tulkkauksekustannuksesta (32 a §)

Esityksen perusteella jää epäselväksi, mikä tarkoitus on loppujen lopuksi pyrkimyksellä laskuttaa käyttämättä jääneet tulkkauksekustannukset asiakkailta. Esityksen perusteella ei pystytä sanomaan, kuinka suuri osa tilanteista johtuu asiakkaiden välinpitämättömyydestä, johon maksulla uhkaamisella voisi olla ennaltaehkäisevää vaikutusta. Esityksessä luetellaan sen sijaan monia hyvin perusteltuja tilanteita, joissa maksua ei joka tapauksessa perittäisi. Kuitenkin jonkun tulisi tällainen kokonaisharkintaa vaativa päätös joka kerta erikseen tehdä. Myös tilanteissa, joissa asiakkaalta päätetään maksu laskuttaa, on epävarmaa, pystyykö tämä sitä kuitenkaan maksamaan. Ehdotus vaikuttaisi lähinnä lisäävän hallinnollista työtä ja hankaloittaisi haavoittuvassa asemassa olevien asemaa, jos he joutuvat erikseen perustelemaan, miksi eivät johonkin tapaamiseen ole pystyneet osallistumaan (voivat vielä tarvita tulkkauksia siihenkin, mikä osaltaan vain lisää kustannuksia).

Alaikäisenä yksin tulleiden tuki (34, 69 §)

Yksin, ilman vanhempiaan alaikäisinä tulleiden kotoutumisen tuesta ei tule leikata. Tavoitteena olevien säästöjen näkökulmasta ryhmä, johon leikkaus kohdistuu, on häviävän pieni, mutta yksilötasolla leikkauksen vaikutukset voivat olla hyvin kohtalokkaat. Varsinkin vasta vähän ennen täysi-ikäistymistään Suomeen tulleiden, lapsuudessaan ja nuoruudessaan hyvinkin traumaattisista kokemuksista selvinneet voivat tarvita tukea pitempään kotoutumisessaan mutta myös ihan vain aikuiseksi kasvamisessaan. Palveluita ja tukea ei suinkaan saa eikä tarvitse kaikki 25 ikävuoteen saakka, vaan tarve arvioidaan yksilöllisesti erikseen. Mikäli tukea ei saa juuri tähän asiakasryhmään erikoistuneilta tahoilta, parhaimmassa tapauksessa nuoret saavat tarvitsemaansa tukea ns. normipalveluista esimerkiksi aikuissosiaalityöstä, jolloin tavoiteltuja säästöjä ei synny. Pahimmassa tapauksessa he kuitenkin tippuvat yhteiskunnan palveluiden ulkopuolelle - pahimmillaan syrjäytyen yhteiskunnasta pysyvästi.

Pakolaisten vastaanotto (44 §)

-

Muut huomiot

-

Lindfors Pia
Pakolaisneuvonta ry